

ՀԽԾՀ ՀՅԴ.Ժ.Պ.ԿՈՄԱՏ

ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՆԱՌԱՐԱՐԱԿԱՆ ՓՈՔԱՎՈՅԱՆ

ԿՈԼՏՆՏԵՍԱՅԻՆ ԽԲ -ԼԱԲՈՐԱՏՈՐԻԱՆԵՐԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

~~36~~ ԳՐՔՈՒՅՑ № 3

ՊՐՈՖ. Ի. Ի. ԿԱԼՈՒԳԻՆ

ԻՆՉՈՐԵՍ ԿԵՐԱԿՐԵԼ
ՑՈՒԼԵՐԻՆ ՅԵՎ ԽՈՅԵՐԻՆ՝
ԱՌԱՏ ՍԵՐՄՆԱՀԵՂՈՒԿ
ՍՏԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԽՐՃԻԹ-ԼԱԲՈՐԱՏՈՐԻԱՆԵՐԻ ՌԻԴԱԴՐՈՒԹՅԱՆ

Հանրապետական Անասնաբուժական
փորձակայանը խրճիթ-լաբորատորիաներին
մեթոդական գործնական խորհուրդներով,
անասնաբուժության և կերահայթայթման
հարցերի վերաբերյալ ցուցմունքներով ոգ-
նելու նպատակով Գյուղհրատի հետ կազմում
և լույս և ընծայում մատչելի գրքույիներ:

Գրքույկները մեծ մասամբ ունենալու
յին հրահանգների բնույթ, վորոնց մեջ լու-
սարանվելու յին փորձեր կատարելու նպա-
տակը, փորձերի կազմակերպման տեխնիկան
և հետազոտական դիտողությունների հաշ-
վառման ձևերը:

Յեթե կլինիկ կոլտնտեսություններ և
խրճիթ-լաբորատորիաներ, վորոնք ցանկու-
թուն կունենան անասնապահության և կե-
րահայթայթման հարցերի շուրջը նոր փոր-
ձեր դնել և այդ ուղղությամբ հետազոտու-
թյուններ կատարել, թող այդ մասին հայտ-
նեն փորձակայանի կոլտնտեսական-փոր-
ձարկման բաժնին՝ անհրաժեշտ մեթոդական
ցուցմունքներ ստանալու համար:

Մեր հասցեն՝ Յերեան, Հողմողկոմատ, Նալ-
բանդիան № 50, Հանրապետական Անասնաբուժական
փորձակայանի կոլտնտեսական փորձարկման բաժին:

636.2.084

4 -

ISSN 1062-1024 • 1961 p.

ՓՈՐՁԱՐԿՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ

Գտնել այնպիսի կերաբաժին (ռազմիոն),
վորը կարող է նպաստել աչքի ընկնող ար-
տադրող ցուլերից և խոյերից առավելա-
գույն քանակի սերմնահեղուկ (սպերմա)
ստանալուն՝ ավելի մեծ թվով կովեր և վոչ-
խարներ արհեստականորեն սերմնավորելու
համար:

Նման տեսակի հետազոտությունների
հիմքը դրել ե վ. Կ. Միլովանովը գյուղա-
շանտեսական կենդանիների ակրիմատիզա-
ցիայի (կրիմայացման) և հիբրիդիզացիայի
«Ասկանիա-Նովա» ինստիտուտում։ Նրան
հաջողվել է խոլերի եյակուլյատը՝ մեկ ան-
գամ արտադրած սպերմայի քանակը 1—1,5
խորանարդ սանտիմետրից հասցնել մին-
չե 10—12 խոր. սանտիմետրի։ Իսկ մեկ
որում կատարվող ծածկումների թիվը հասցը-
նել 5—6 անգամից մինչամենակ սովորական
2—3 ծածկումից

ԿԵՆՔՐՈՒՅԿ

ԳՐԱԴԱՐԱՆ № 2

ԱՐԵՎԻՄԱՆ

1. ԿԵՐԱԲԱԺ-ՆՆԵՐԻ ԽՈՅԵՐԻՑ ԱՌԱՏ ՍԵՐՄԱՆՆԵՐԻ ԱՏԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Միլովաճովը տոհմական խոյերի համար
զուգավորման շնչանում առնմանել եւ կե-
րալրաման հետեւալ նոր ժաները.

100 կգ կենդանի քաշի համար խոյը
պահանջում եւ կեսսաղահ կեր՝ 0,800 կգ
ոսլային համարժեք կամ 1,36 կերային
միավոր և 80 գ մարսելի սպիտակուց:

Արգլունավետ կեր՝ 1 խ սմ սերմնա-
հեղուկ (սպերմա) ստանալու համար պա-
հանջիում եւ 0,050 կգ ոսլային համարժեք
կամ 0,085 կերային միավոր և 30 գ մար-
սելի սպիտակուց:

Հիմն լելով այդ դրույթների վրա՝ մենք
կաղմել ենք կերաբաժիններ 100 կգ կեն-
դանի քաշ ունեցող և 3, 4, 5, 6, 7, 8, և
9 խ սմ սերմնահեղուկ (սպերմա) արտադրող
խոյերի համար:

100 կգ կենդանի քաշ ունեցող և 10
խ սմ սերմնահեղուկ արտադրող խոյի համար
առհմանված կերաբաժինը վերցրել ենք

Միլովանովից Արդ կեռաբաժինը ցույց ե
տրված ներքեռմ՝ կեռաբաժնի № 6 աղջու-
ակում:

Մենք կազմել ենք կեռաբաժիններ՝ սկզ-
ած № 1-ից և վերջացրած № 5-ով։

Ան այդ կեռաբաժինները.

(Այսուահեները նոր եղելից)

Խոյի կենդանի քաշն է 100 կգ, ոերման
հեղուկի քանակը՝ 3 լի սմ:

Պահանջվում է՝ կերի միավոր 1,615 կգ
և մարսելի սպիտակուց՝ 150 գ

Կերաբաժին	Կգ	Կերի միավոր	Մարս. սպիտակուց
1. Խոտ՝ լեռամազ գաղետնային	1,00	0,460	0,040
2. Վարսակ (չոք հատիկներ)	0,25	0,250	0,020
3. Կորեկ (չոք հատիկներ)	0,40	0,388	0,032
4. Թուսաղ՝ բամբակի	0,25	0,280	0,080
5. Ցերեսը քաղած կաթ	1,00	0,150	0,040
<hr/>		1,538 կեր.	0,212 մարս. միավ.
			սպիտակ.

Հ Ա Մ Է Ժ Ա Մ Ա Ն Բ Ի Ռ Ա Ն

Պահանջվում է՝ կերի միավոր 1,615	մարս. սպիտակ.	0,150
Յըվում ե՝	,	,
	1,538	,
	<hr/>	
	-0,077	+0,062

Լրացուցիչ տալ՝ աղ . . . . : 10 գ
Ֆուֆորաթթվալին կալցիում՝ 10 գ

Խոյի կենդանի քաշը է 100 կգ, սերմնահեղուկը՝ 4,5 լի սմ.

Պահանջվում է՝ կերի միավոր 1,742 կգ և մարսելի սպիտակուց՝ 195 գ.

Կերաբաժին	Կգ	Կեր. միավոր	Մարս. սպիտակուց
Հ. Խոտ՝ լեռնամարս			
դագենանային	1,00	0,460	0,040
2. Վարսակ (չոր համիկներ)	0,4	0,436	0,032
3. Երեկ	0,4	0,388	0,032
4. Քուսպ բամբակի	0,25	0,290	0,080
5. Յերեսը քաշած			
կախ	1,00	0,150	0,010
<hr/>			
Ընդամենը		1,724	0,224

Համեմատություն

Պահանջվում եր՝ կերի միավոր 1,742, մարս. սպիտակ 0.195		
Կերաբաժնած արվումն	1,724	»
	<hr/> -0,018	<hr/> +0,029

Հրացուցիչ տալ՝ աղ . . . . 10 գ
Ֆուֆորաթթվային կալցիում՝ 10 »

Խոյի կենդանի քաշն է 100 կգ, սելմնահեղուկը՝ 6 խսմ:

Պահանջվում ե' կերի միավոր 1,870 կգ և մարսելի սպիտակուց՝ 0,240 գ.

Կերածինը	Կգ	Կերի միավ.	Մարսելի սպիտակ.
----------	----	------------	-----------------

1. Խոյ-լեռնամարս

Պագետնային . . .	1.0	0.463	0.040
2. Վարսակ	0.4	0.436	0.032
3. Կորեկ	0.4	0.348	0.032
4. Քուսպ՝ բամբակի	0.25	0.290	0.080

5. Յերեսը քաշած

Կաթ	1,90	0.285	0.076
---------------	------	-------	-------

• Հաղամենը	1	1,859	0,269
-------------------	----------	--------------	--------------

Համեմատություն

Պահանջվում եք՝	1,870	0,240
Տրվում եք՝	1,859	0,260
	-0,011	+0,020

Լրացուցիչ տակ՝ աղ . . . . . 10 գ

Ֆուֆորաթթվալին կալցիում՝ 10 գ

Խոյի կենդանի քաշն է 100 կգ, սերմառ-
հեղուկը՝ 7,5 լի սմ:

Պահանջվում է՝ կերի միավոր 1,997 կգ
և մարսելի սպիտակուց՝ 0,285 գ

Կերաբաժինը Կգ Կերի միավ. Մարսելի սպիտակ.

1. Թուրքականամար-

դագետնի 1,2 0,552 0,048

2. Վարսակ (շոր հա-

տիկներ) 0,4 0,436 0,032

3. Կորեկ

0,4 0,333 0,032

4. Քուսակ' բամբակի

0,4 0,464 0,132

5. Յերեսը քաշով

կաթ 1,1 0,165 0,044

Ընդամենը 2,005 0,289

Համեմատություն

2,005 -0,288

1,997 -0,285

-0,008 +0,003

Լրացուցիչ տակ՝ 1 հավի ձռւ

10 գրամ աղ

10 գրամ ֆուֆորաթթվային
կալցիում:

Խոյի կենդանի քաշն է 100 կգ, սերմնահեղուկը՝ թ իս սմ:

Պահանջվում է	Համեմատություն		
Կերի միավոր	2,125	2,187	0,320
Մարտելի սպիտակուց	0,330	-2,125	-0,330
		—0,062	-0,010

Կերաբաժնում	Կգ	Կեր.միավոր	Մարտ. սպիտակուց
1. Թուակառնամաք- գառչետնի	1,4	0,644	0,058
2. Վարսակ (չոք հա- տիլ)	0,4	0,436	0,032
3. Կորեկ	0,4	0,388	0,032
4. Ֆուսակ բամբակի	0,4	0,464	0,132
5. Յերևաց քաշած կաթ	1,7	0,225	0,068
		2,187	0,320

Ճամբեճառություն

Պահանջվում է	2,125	-0,330
Ցրվում է	2,187	-0,320
	-0,062	+0,010

Լրացուցիչ տակ՝

2 հավի ձու . 0,01 և 0,01

10 զբամ աղ

10 " Փոսֆորաթթվային կալցիում.

Խոյի կենդանի քաշն է 100 կգ, սերմնահեղուկը՝ 10 լի սմ:

ՄԻԼՈՎԱՆՈՎԻ ԱՌԱՋԱՐԿԱՄ ԿԵՐԱԲԱԺԻՆԸ

1.	Խոտ՝ տափաստանային	1,4	կգ
2.	Վարսակ	0,4	»
3.	Կորեկ	0,4	»
4.	Քուսպ արևածաղկի	0,4	»
5.	Գազար (սեղանի, խոշոր)	0,5	»
6.	Յերեսը քաշած կաթ	2,0	»
7.	Հավի ձու	3	հատ
8.	Աղ	10	գ
9.	Ֆուֆորաթթվային կալցիում	10	գ

Քուսպը, կաթը և հավի ձուն կերաբաժնի մեջ մտցվում են վորպես սպիտակուցի աղբյուր, կորեկը՝ վորպես մի կեր, վորն առանձնահատուկ աղղեցություն ե գործում սեղական որդանների գործունեյության վրա, գազարը՝ վորպես վիտամինների աղբյուր։ Յեթե տնտեսության մեջ գազար կա, պարտադիր ե անպայման 0,5 կգ մտցնել ռացիոնի մեջ։ Յեթե զուգավորումն անց ե կացվում արոտային շրջանում, միանգամայն ողտակար ե կերաբաժ-

նի մեջ մտցնել նաև կանաչ խոտ, վոր նպաստում եւ արտադրող խոյի ախորժակի լավանալուն, հարուստ եւ վիտամիններով և կարող եւ փոխարինել գազարին:

Այն շրջաններում, վորտեղ դժվար եւ վարսակ գտնել, կարելի յէ նրա փոխարեն կերարաժնի մեջ մտցնել գարի: Խոյն ինքնակամ ալղպիսի առատ կերարաժինը չի ուտում, դրա համար ել ուժեղ կերերը արվում են փոքր բաժիններով՝ ձեռքով, կաթը և ձուն (հում դրությամբ) իր մանրացրած կճեպի հետ լցնել խոյի բերանը՝ շի միջոցով:

Կերակրումը պետք եւ լինի միանգամայն անհատական:

ՈՐՎԱՆԵՐՔԻՆ ԿԱՐԳԸ

Առավոտյան ժամը 5.-ին արվում եւ ուժեղ կերերել $\frac{1}{8}$ մասը, կաթի և ձվի՝ $\frac{1}{2}$ մասը և մի քիչ խոտ:

Ժամը 7.-ին, $8\frac{1}{2}$ -ին, 10-ին, $11\frac{1}{2}$ -ին և 13-ին կատարվում են ծածկումներ:

Յուրաքանչյուր ծածկումից հետո խոյին

տալիս են փոքր բաժիններով ուժեղ կեր,
իսկ դրանից հետո թողնում են արածելու:
Վերջին ծածկումից հետո ջրում են և
տալիս են ուժեղ կեր, կաթի և ձվի մնա-
ցած մասը, խոտի $\frac{1}{3}$ -ը և խոյին նորից
բաց են թողնում արոտ:

Գիշերը տրվում ե մնացած խոտը, գա-
զարը տրվում ե ուժեղ կերերի հետ միասին։
Խոյի սերմնահեղուկի արտադրանքի և
սեռական գործունելության վրա առանձնա-
պես դրական ազդեցություն ե թողնում
ամենորյա արոտը։ Անհրաժեշտ ե, վորպես-
զի խոյը զուգավորման գնա արոտից ան-
միջապես հետո. այդ բարձրացնում ե խոյի
սեռական ակտիվությունը, սերմնահեղուկի
քանակն ու վորակը։

Խոլին հարկավոր ե նախապատրաստել
զուգավորման շրջանին, այդ պատրաստումն
սկսելով զուգավորման շրջանից $1\frac{1}{2}$ ամիս
առաջ, աստիճանաբար անցնելով լրիվ կե-
րաբաժին տալուն, սկսելով № 1 կերաբաժ-
նից և վերջացնելով № 6-ով, այսինքն՝

յուրաքանչյուր Շ որից հետո անցնել հա-
ջորդ կերաբաժնին:

Յուրաքանչյուր Յ որը մեկ անգամ պետք
է ծածկում կատարել արհեստական հեղտո-
ցի վրա, չափել սերմնահեղուկի քանակը և
հետազոտել նրա սպերմալի վորակը:

Յեթե մի շաբաթվա (Շ որվա) լնթաց-
քում կերաբաժնի ավելացման համապա-
տասխան սերմնահեղուկի քանակը չի տվե-
լանում, կերաբաժնի հետազա ավելացումը
պիտի դադարեցնել, վորակեսղի լույլ
չճարպակալի:

2. ԿԵՐԱԲԱԺՆՆԵՐ՝ ԱՐՏԱԴՐՈՂ ՑՈՒԼԻՑ ԱՌԱՏ ՍԵՐՄՆԱՀԵՂՈՒԿ ԱՏԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Արտադրող ցուլերի սերմնահեղուկն
(եյակուլյատ) առատացնելու վերաբերյալ
մինչև այժմ փորձեր չեն կատարվել, ուստի
անհրաժեշտ ե դնել հատուկ փորձեր:

Իրբև լելակետ կարող են ծառայել Սիրի-
րի Անասնապահական Գիտահետազոտական
Խոստիտուտի նորմաները, ըստ այդ նորմա-

ների, 1000 կգ կենդանի քաշը ունեցող ցուլը
հանգիստ ժամանակ կենսապահ կեր ե
պահանջում՝ 10 կերակին միավոր և 0,7 կգ
մարսելի սպիտակուց:

Ցուլը զուգավորման շրջանում (առանց
ֆիզիկական աշխատանքի) պահանջում ե
12,0 կեր. միավոր և 1,0 կգ մարս. սպիտա-
կուց: Հետևապես ցուլը միջին հաշվով 4,5
իւ սմ սերմնահեղուկ արտադրելու համար
պահանջում ե 12,0—10,0=2 կ. միավ. և
1,0—0,7=0,3 մ. սպիտակուց:

Հենց այդ թվերն ել մենք դնում ենք
ցուլի համար կազմված կերաբաժինների
հիմքում՝ հույս ունենալով նրանցից ստա-
նալ 9, 13,5, 18, 22,5 և 27 իւ սմ սերմնահե-
ղուկ (ելակուլատ):

Ահա այդ ուսցիոնները:

(Աղյուսակները նույնականացնելու)

Ցուլի կենդանի քաշն է 1000 կգ, սերմ-նահեղուկը՝ 4,5 խ սմ.

պահանջվում է

Կերի միավոր 12,0

Մարս. սպիտակուց 1,0

	Կերաբաժինը	Կգ	Կեր. միավ.	Մարս. սպիտակուց
1 Խոտ՝ լեռնամար-				
դագետնի	9,5	4,89		0,33
2 Վարսակ (չոր հա-				
տիկ)	3,0	4,99		0,38
3 Կորեկ	2,5	2,43		0,20
4 Բամբակի քուսպ	0,75	0,87		0,25
5 Կերի ճակնդեղ	2,5	0,25		—
6 Արևածաղկի սի-				
լոս	5,0	1,08		0,08
<hr/>				
Համեմենը՝		12,07		1,24

Համեմառառքուն

12,07 1,01

-12,00 1,50

+0,07 +0,01

Լրացուցիչ տալ՝ մեկ հավի ձու
50 գ աղ
50 գ ֆուֆորաթթվարին
կալցիտմ.

Ցուլի կենդանի քաշն է 1000 կգ, սերմ-նահեղուկը՝ 9 խսմ.

Պահանջվում է՝ կերի միավոր 14,0, մարսելի սպիտակուց 1,2 կգ

Կերարածիմք կգ Կեր միավ. Մարս սպիտակուց

1. Խոռոչնամար:

գազետն.	9,5	4,39	0,38
---------	-----	------	------

2. Վարովակ (չոր հատիկ)	5,0	4,99	0,88
------------------------	-----	------	------

3. Կորեկ	2,5	2,43	0,20
----------	-----	------	------

4. Բայթակի քուսող	0,75	0,87	0,25
-------------------	------	------	------

5. Կերի ճակնդեղ	2,5	0,25	
-----------------	-----	------	--

6. Յեգիպատացորենի			
-------------------	--	--	--

սիլոս	5,0	1,08	0,03
-------	-----	------	------

Ընդամենը	14,01	1,24
----------	-------	------

Համեմատություն
14,01   1,24

14,00	1,20
-------	------

+ 0,01	+ 0,04
--------	--------

Լրացուցիչ աալ'

Յերկու ձու	0,1	0,04
------------	-----	------

50 դրամ աղ

50	ֆուֆութթվային	կալ-
	ցիում.	

Ցուլի կենդանի քաշն է 1000 կգ, սերմ-
նահեղուկը՝ 13,5 խ սմ:

պահանջվում է

Կերի միավոր 16,0

Մարսելի սպիտակուց 1,6

Կերաբաժինը Կգ Կերի միավոր Մարս. տպիտակուց

1. Խոտ' լիռնամար-

գագեան.	9,5	4,39	0,38
---------	-----	------	------

2. Վարսակ չող (հա-	տիկ)	5,0	4,99	0,88
---------------------------	-------------	------------	-------------	-------------

3. Կորեկ	»	2,5	2,43	0,20
-----------------	----------	------------	-------------	-------------

4. Բամբակի քուոպ	1,0	1,16	0,38
-------------------------	------------	-------------	-------------

5. Յեզիպտացոքենի			
-------------------------	--	--	--

սիլոս	5,0	1,08	0,03
-------	-----	------	------

6. Կերի ճակնդեղ	5,0	0,60	0,01
------------------------	------------	-------------	-------------

7. Ցոքենի թեփ	1,75	1,38	0,16
----------------------	-------------	-------------	-------------

8. Արյան ալյաւը	0.1	0,10	0,05
------------------------	------------	-------------	-------------

Հնդամենը՝	16,13	1,54
------------------	--------------	-------------

Հ ա յ ե մ ա տ ո ւ թ յ ո ւ ն

16,13	1,54
-------	------

— 16.00	1,60
----------------	-------------

+ 0,13	— 0,06
---------------	---------------

Լրացուցիչ տակ՝

Ճու 4	0,03	0,02
--------------	-------------	-------------

50 գրամ աղ

50	»	Ֆուֆորաթթվային	կալ-
ցիում:			

Յուլի կենդանի քաշն ե 1000 կգ, սերմ-
նահեղուկը՝ 18 լս սմ.

այսինքն ե

Կերի միավոր	18,0
Մարսելի սպիտակուց	1,76

Կերարածինը Կդ Կերի միավոր Մարտ. սպիտակուց

1. Թութ լեռնամար-			
ջաղետն.	9,5	4,39	0,38
2. Վարսակ (չոք հա-			
տիկ)	5,0	4,99	0,38
3. Կոլեկ	2,5	2,43	0,20
4. Բամբակի քուսակ	12/3	0,76	0,22
5. Ցորենի թեփ	5,0	3,96	0,56
6. Կերի ճակնդեղ	5,0	0,60	0,01
7. Արևածաղկի սի-			
լոս	5,0	1,08	0,03
<hr/>			
Ընդամենը	18,21	1,78	

Համեմատություն

18,21 1,78

18,00 1,76

+0,21 +0,02

Լրացուցիչ տակ

6 հատ հավի ձու	0,15	00,3
50 գրամ աղ		
50 » ֆոսֆորաթթվային կալցիում.		

Յուրի կենդանի քաշն է 1000 կգ, սեղմանահեղուկը՝ 22,5 լս սմ:

պահանջվում է

Կերի սիտվոր	20
Մարսելի սպիտակուց	2,2

Գերաբաժինը կը կերի միավոր Մարս սպիտակուց

1. Խոտ՝ լեռնամաք- զագետն.	9,5	4,39	0,38
2. Վարսակ (չոր հա- տիկ)	5,0	4,99	0,38
3. Բամբակի քուսպ	1.0	1,16	0,33
4. Ճորճնի թեփ	5.0	3,96	0,56
5. Կերի ճակնդեղ	5,0	0,60	0,01
6. Յեղիպտացորենի սիլոս	2,0	0,43	0,01
7. Արյան ալյուր	0,2	0,20	0,11
<hr/>			
Ընդամենը	20,07	2,14	

Համեմառնունք

— 20.07	2,14
— 20.00	2.20
<hr/>	<hr/>
— 0,07	— 0,06

Լրացուցիչ

Յ հատ հավի ձու 0,07 0,04

50 գրամ աղ

50 » Գուսֆորաթթվալին կալցիում:

Ց. Ա. ի կենդանի քաշն է 1000 կգ, սերմ-
նահեղուկը՝ 27 լի սմ:

Աղանձնական է

Կերի միավոր	220
Սարսակը աղիտակուց	2.5

Կերաբաժինը Կզ Կերի միավոր Մաքս. սպիտակաց

1. Խոտ ի եռ ամառ-			
գ- գետն.	9.5	4,39	0,38
2. Վարսակ (չոք հա-			
տիկ)	5,0	4.99	0.38
3. Կորեկ	4,5	4.34	0.36
4. Բարեկալի քուսդ	12/3	1.94	0.55
5. Ցորենի թեփ	5,0	3.6	0.56
6. Կերի ճակնդեղ	5,0	0.60	0.01
7. Ց. գիղտացորենի			
ափլուս	5,0	1.08	1.03
8. Արյան տլւուր	0,2	0.20	0.11
9. Ցերեսը քաշած			
կաթ	4,0	0.60	0.16

Հաղամենը՝ 2210 2,64

Համեմատական

22,0	2.5
2,1	2.54
0,1	0,04

Լրացուցիչ տակ
10 հատ հավի ձու 0,09 0,06

50 դրամ աղ

50 » Գուգորաթթվային կալցիում

Յուլին նոր կերաբաժնով կերակրելը կա-
տարել աստիճանաբար՝ մի տասնորյակի-
ընթացքում:

Յեթե մի տասնորյակի ընթացքում, կե-
րաբաժնի սննդանյութերի ավելացւան հա-
մապատասխան, սերմնահեղուկի քանակը չի
բարձրանում, կերաբաժնի հետագա ավելա-
ցումը պետք է դադարեցնել:

Յուլի ուժեղ կերակրմանն անպայման
պետք է զուգընթացի ուժեղ և տեսական
զբոսանք (մացիոն), առանց վորի ցուլը
կսկսի ճարպակալել և նրա սեռական կա-
րողությունը (սլոտենցը) կթուլանա:

Յուլն որվա և տարվա մեծագույն մասը
պետք է դանվի արոտում:

Վորպես հարկադրական զբոսանք, թույ-
լատրվում է ցուլին որական 2—3 ժամ
անողությամբ ոգտագործել թեթե աշխա-
տանքներում (լծելով): Ծանը աշխատանքը
կարող է թուլացնել նրա սեռական կարո-
ղությունը:

Յուլի ծածկումների թիվը պետք է վո-
րոշվի միանգամայն անհատականորեն,
հիմնվելով նրա ծածկումների ժամանակ կա-

տարված մշտական ղիտողութեանների,
սերմնահեղուկի (ելակուլլատի) չափի և
սպերմայի վորակի վրա:

Ցուլի ծածկումների ժամկետների և կե-
րակրման կարգի վերաբերյալ ղեկավարվել
նույն դրույթներով, վորոնք ցույց տրվե-
ցին խոչերի վերաբերյալ:

Քուսպը, կաթը, հավի ձռն և արյան
ալլուրը կերաբաժնում նախատեսված են
վորպես սպիտակուցի աղբուր, վարսակը և
կորեկն առանձնահատուկ ազդեցություն են
գործում սեռական որդանների գործունե-
լութիւն վրա, իսկ արոտի կանաչը, օթլո-
ւը՝ վորպես վիտամինների աղբուր:

Գաղարը ցուլերի կերաբաժնում չէ
մտցված այն նկատառումով միայն, վոր
տնտեսութիւն մեջ կարող ե չինել, իսկ
յեթե տնտեսությունում կա, պետք ե որա-
կան տալ մինչև 5 կգ, համապատասխան
քանակութիւմը պակսեցնելով մյուս հյութա-
վի կերերը:

Յեթե վորոշ շրջաններում վարսակ
գտնել հնարավոր չե, կարելի յե այն վրա-
խարինել մասամբ կորեկով և մասամբ ել
գարով:

Խաղը - սիլոսը, կանաչը տրվում ե
առանց նախապարաւոելու վարսակը
տրվում ե նոյնությանը կամ աւալոց
հետո Կորեկը, քուսպը (ինչպես և գորին)՝
տրվում են մանրացնելոց հետո Թեփը,
ինչպես և Տյուս խտացրած կերելը՝ քիչ
խնավացնելուց հետո:

Արյան այսուրը տրվում ե խտացրած
կերելի հետ. կերի ճակնդեղը պեռք և առլ
լավ լվացիած և արմատակտրիչով մանրաց-
րած դրությամբ:

Հավի ձռն իր կեղիով, հում դրությամբ
պետք ե լավ մանրացնել, խառնել կաթի
հետ և շառվ ոցնել ցուրի բերանը:

*Սերմնահեղուկի քանակի ամերացման
վերաբերյալ փորձերն սկսելուց առաջ ան-
հրաժեշտ ե առաջին տաճորյակի բնթաց-
քում վորոշել սերմնահեղուկի քանակու-
թյունը և վորակը, թանձրությունը, ակտի-
վությունը, հազեցքածությունը և այլ հառ-
կությունները: Փորձ դնել միայն այն
ցուլերի և խոյերի վրա, վորոնց սերմնա-
հեղուկը միանգամայն լավորակ ե:

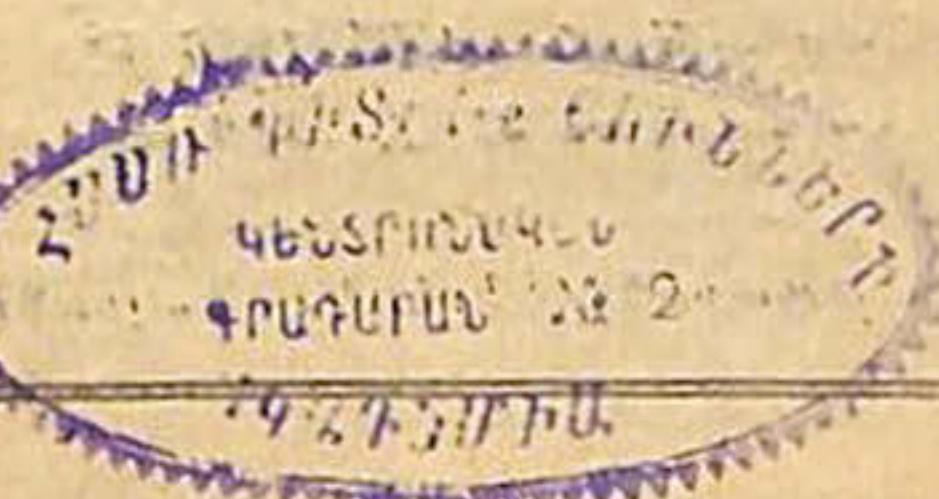
Սույն փորձարկումը կատարելիս կոլ-
անառն առկան փորձարարներն հանձնարա-
վում են ոգտագործել հետևյալ գրականու-
թյունը:

1. Վ. Կ. Մալովնար. — Կովկասի և վոչխորնե-
րի արհեստական սերմնավոր-
ման մասին

2. ԽՍՀՄ Հողժղոկատի հրահանդը՝ 1936
թվին խոշոր յեղջուրավոր ա-
նառունների և վոչխարների ար-
հեստական սերմնավորում անց-
կացնելու մասին

3. Շ. Գոդիսակի, Ա. Սելով Գոնիք, Շ. Գենձե-
խան. — Կովկասի ու վոչխարների արհես-
տական սերմնավորումը

Գրականությունը ձեռք բերելու
համար դիմել Պետհրատի բոլոր
գրախանութերին կամ Գյուղ-
հրատին:

Պատ. Խմբաղիք՝ Ս. Խոահակյան, Նշ. Մալաթյան
Թարգմ. Մ. Ավետիսյան

Վերադրիչ՝ Գար. Հակոբյան

Դլավախիտի լիտոպը № 1116, հրատ. № 371, պատվեր № 609
տիրաժ 1500,

Հանձնվել և արտադրություն՝ 4/IX 1936 թ.

Սառարադաված և տպագրելու 25/IX 1936 թ.

Գյուղացիության ապահովան, Յերևան, Նոյեմբերյան № 11

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

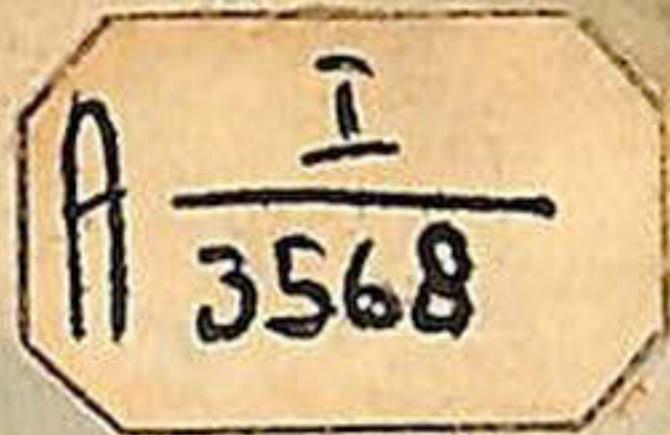

FL0038042

(054)

СССР

20 կոմ

Пресв.

ПРОФ. И. И. КАЛУГИН

Как кормить быков-производителей и
баранов для получения максимальной
спермопродукции

Сельхозгиз

1936

Ереван